

POSELSTVÍ SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA K XXIX. SVĚTOVÉMU DNI MLÁDEŽE 2014

Ve Vatikánu 21. ledna 2014

„Blahoslavení chudí v duchu, neboť jejich je nebeské království.“ (Mt 5,3)

Drazí mladí,

do mé paměti se vtisklo mimořádné setkání v Rio de Janeiru během XXVIII. světového dne mládeže: velká slavnost víry a bratrství! Výborní Brazilci nás přijali s otevřenou náručí podobně jako socha Krista Spasitele, která na vrcholku Corcovada dominuje úžasné scénérii pláže Copacabana. Na tomto mořském pobřeží Ježíš zopakoval své pozvání, aby se každý z nás stal jeho učedníkem-misionářem, aby v tom objevil nejvzácnější poklad svého života a sdílel toto bohatství s ostatními lidmi, blízkými i vzdálenými, až po nejzazší zeměpisné a existenciální periférie naší doby.

Příští zastavení naší mezikontinentální pouti mladých lidí bude v Krakově v roce 2016. Abychom se na to postupně připravili, chtěl bych během příštích tří let společně s vámi uvažovat o evangelních blahoslavenstvích, o kterých se dočteme v Matoušově evangeliu (5,1-12). Letos začneme meditací prvního blahoslavenství: „Blahoslavení chudí v duchu, neboť jejich je nebeské království“ (Mt 5,3); pro rok 2015 navrhuji „Blahoslavení čistého srdce, neboť oni budou vidět Boha“ (Mt 5,8) a nakonec, v roce 2016, bude téma „Blahoslavení milosrdní, neboť oni dojdou milosrdenství“ (Mt 5,7).

1. Revoluční síla blahoslavenství

Vždy je pro nás prospěšné číst a meditovat blahoslavenství! Ježíš je vyhlásil během svého prvního velkého kázání na břehu jezera v Galileji. Byl tam velký zástup lidí a on vystoupil na horu, aby učil své učedníky. Proto bývá tato promluva nazývána „Horské kázání“. V Bibli se hledí na horu jako na místo, kde se zjevuje Bůh. A Ježíš, jenž káže na hoře, se představuje jako božský učitel, jako nový Mojžíš. A co oznamuje? Oznamuje životní cestu, tu cestu, kterou on sám prochází, která je dokonce on sám, a předkládá ji jako *cestu opravdového štěstí*. Ježíš ztělesňoval blahoslavenství během celého svého života – od narození v betlémské jeskyni až po smrt na kříži a vzkříšení. Všechny přísliby o Božím království se v něm naplnily.

Vyhlášením blahoslavenství nás Ježíš vyzývá, abychom ho následovali, abychom s ním šli cestou lásky, která nás jako jediná dovede do věčného života. Není to snadná cesta, ale Pán nás ujišťuje svou milostí a nikdy nás nenechá samotné. Chudoba, utrpení, ponížování, boj za spravedlnost, úsilí o každodenní obrácení, zápas o život v souladu s povoláním ke svatosti, pronásledování a mnoho dalších výzev se objevuje v našem životě. Pokud ale otevřeme Ježíšovi dveře, pokud mu umožníme, aby vstoupil do našich

dějin, pokud s ním sdílíme radosti a bolesti, zakusíme pokoj a radost, které nám může dát jen Bůh, nekonečná láska.

Ježíšova blahoslavenství přinášejí revoluční novost, zcela odlišný vzor štěstí, než nám obvykle předkládají média a převládající mínění. Pro mentalitu světa je pohoršení, že Bůh přišel, aby se s námi sjednotil, že zemřel na kříži! V logice tohoto světa jsou ti, které Ježíš označuje za blahoslavené, považováni za „poražené“ a slabé. Naopak, je opěvován úspěch za každou cenu, blahobyt, arogance moci, prosazování sebe na úkor druhých.

Drazí mladí lidé, Ježíš nás vyzývá, abychom odpověděli na jeho návrh života, abychom se rozhodli, jakou cestou chceme jít, abychom dosáhli opravdové radosti. Je to velká výzva víry. Ježíš se nebál zeptat svých učedníků, zda ho opravdu chtějí následovat, anebo jít spíše jinými cestami (srov. Jan 6,67). A Šimon, nazývaný Petr, měl odvahu odpovědět: „Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova věčného života“ (Jan 6,68). Pokud i vy dokážete Ježíšovi říci „ano“, váš mladý život získá smysl, a tak bude plodný.

2. *Odvaha štěstí*

Co ale znamená „blahoslavení“ (řecky *makarioi*)? Blahoslavený znamená šťastný. Řekněte mi: opravdu toužíte po štěstí? V době, kdy člověka přitahuje tolik přeludů štěstí, hrozí riziko, že se spokojí s málem, že bude mít o životě „malou“ představu. Usilujte naopak o něco velkého! Rozšiřte svá srdce! Jak říkal blahoslavený Pier Giorgio Frassati, „žít bez víry, bez dědictví, které je třeba hájit, bez podpory v nepřetržitém boji za pravdu, neznamená žít, ale živořit. Nikdy nesmíme živořit, ale žít“ (Dopis I. Boni-nimu, 27. února 1925). 20. května 1990, v den blahořečení Piera Giorgia Frassatiho, ho Jan Pavel II. nazval „mužem blahoslavenství“ (homilie při mši svaté: AAS 82 [1990], 1518).

Pokud opravdu necháte vyjít najevo nejhlubší touhy svého srdce, zjistíte, že je ve vás neuhastitelná touha po štěstí. To vám umožní odhalit a odmítnout mnohé „laciné“ nabídky, které vidíte okolo sebe. Pokud hledáme úspěch, požitek a sobecké vlastnění a vytvoříme si z toho modly, můžeme prožít chvíle opojení, falešný pocit uspokojení, ale nakonec se staneme otroky a nebudeme nikdy spokojeni, budeme hnáni stále hledat něco víc. Je velmi smutné vidět „nasyčenou“, ale slabou mládež.

Když sv. Jan psal mladým lidem, řekl: „...protože jste silní a Boží slovo zůstává ve vás a protože jste přemohli zlého ducha“ (1 Jan 2,14). Mladí lidé, kteří si zvolí Krista, jsou silní, živí se jeho slovem a „nenacpávají se“ jinými věcmi! Mějte odvahu jít proti proudu. Mějte odvahu k opravdovému štěstí! Řekněte „ne“ pomíjivé, povrchní a zvrhlé kultuře, která vám neumožní vzít na sebe zodpovědnost a čelit velkým výzvám života!

3. Blahoslavení chudí v duchu...

První blahoslavenství, téma příštího Světového dne mládeže, označuje *chudé v duchu* za šťastné, protože jim patří nebeské království. V době, kdy mnozí lidé trpí v důsledku ekonomické krize, může spojení chudoby a štěstí vypadat jako nemístné. V jakém smyslu můžeme považovat chudobu za blahoslavenství?

Především se snažme pochopit, co znamená „*chudí v duchu*“. Když se Boží Syn stal člověkem, vybral si cestu chudoby a odříkání. Jak říká sv. Pavel v Listu Filipským: „Mějte v sobě to smýšlení, jaké měl Kristus Ježíš: ačkoli má božskou přirozenost, nic nelpěl na tom, že je rovný Bohu, ale sám sebe se zřekl, vzal na sebe přirozenost služebníka a stal se jedním z lidí“ (2,5-7). Ježíš je Bůh, který se zřiká vlastní slávy. Zde vidíme volbu chudoby Boha: z bohatého, jímž byl, se stal chudým, aby nás obohatil skrze svou chudobu (srov. 2 Kor 8,9). Toto tajemství kontemplujeme v jesličkách, když vidíme Syna Božího v dobytčím žlabu; a potom na kříži, kde odříkání dosahuje vrcholu.

Řecké přídavné jméno *ptochós* (chudý) nemá jen materiální rozměr, ale znamená „žebřavý“. Souvisí to s hebrejským pojmem *anawim*, „Iahweho chudí“, což připomíná pokoru, vědomí vlastních omezení, vlastních existenčních podmínek chudoby. *Anawim* důvěřují Hospodinu, vědí, že jsou na něm závislí.

Ježíš – jak to dokázala dobře vidět sv. Terezie od Dítěte Ježíše – se ve svém vtělení představuje jako žebřák, jako chudý, hledající lásku. Katechismus katolické církve hovoří o člověku jako o „Božím žebřákově“ (čl. 2559) a říká nám, že modlitba je setkání Boží žizně s naší žizní (čl. 2560).

Sv. František z Assisi velmi dobře pochopil tajemství blahoslavenství chudých v duchu. Když k němu Ježíš hovořil v malomocném a v Ukřižovaném, rozeznal Boží velikost a vlastní stav pokory. Ve své modlitbě trávil Prostřáček hodiny a ptal se Pána: „Kdo jsi ty? Kdo jsem já?“ Zřekl se pohodlného a bezstarostného života, aby se oženil s „Paní chudobou“, aby napodoboval Krista a doslova následoval evangelium. František žil *napodobování chudého Krista a lásku k chudým* neoddělitelně jako dvě strany téže mince.

Mohli byste se mě tedy zeptat: co máme konkrétně udělat, aby se tato *chudoba v duchu* stala životním stylem a konkrétně vstoupila do naší existence? Odpovím vám ve třech bodech.

Především se snažte *mít svobodu odstupem od věcí*. Pán nás povolává k evangelnímu životnímu stylu, pro který je charakteristická skromnost, abychom nepodlehli konzumní kultuře. Jde o to hledat to podstatné, naučit se zřikat mnoha povrchních a zbytečných věcí, které nás dusí. Zbavme se

touhy po vlastnění, modloslužby peněz a plýtvání. Postavme na první místo Ježíše. On nás může osvobodit od modlářství, které z nás dělá otroky. Důvěřujte Bohu, drazí mladí lidé! On nás zná, miluje nás a nikdy na nás nezapomene. Tak jako se stará o polní lilie (srov. Mt 6,28), nedopustí, aby nám něco chybělo! I pro překonání ekonomické krize musíme být ochotní změnit životní styl, vyloučit řadu plýtvání. Jako je nutná odvaha ke štěstí, podobně je nutná odvaha ke střídmosti.

Pro žití tohoto blahoslavenství na druhém místě potřebujeme *konverzi týkající se chudých*. Musíme se o ně starat, být citliví k jejich duchovním i hmotným potřebám. Vám, mladým lidem, svěřuji zvláště úlohu vrátit solidaritu do středu zájmu lidské civilizace. Tváří v tvář starým a novým formám chudoby – nezaměstnanost, emigrace, řada závislostí různého typu – je naší povinností být bdělí a uvědomělí tak, že zvítězíme nad pokušením lhостejnosti. Mysleme i na ty, kteří se necítí být milováni, nemají naději do budoucnosti, odmítají se v životě angažovat, protože jsou zdeptaní, zklamaní a zastrašení. Musíme se naučit být s chudými. Nemějme ústa plná krásných slov o chudých! Setkávejme se s nimi, dívejme se jim do očí, naslouchejme jim. Chudí jsou pro nás konkrétní příležitostí setkat se se samotným Kristem, dotýkat se jeho trpícího těla.

Ale – a to je třetí bod – chudí nejsou jen lidé, kterým můžeme něco dát. I oni nám mohou *mnohé nabídnout, naučit nás*. Z moudrosti chudých se máme hodně co učit! Představte si, že jeden světec z 18. století, Benedetto Giuseppe Labre, který přespával v Římě na ulicích a žil z milodarů lidí, se stal duchovním rádcem mnoha osob, mezi nimiž byli i šlechtici a kněží. V jistém smyslu jsou pro nás chudí jako učitelé. Učí nás, že hodnota člověka není v tom, co vlastní, jaké má konto v bance. Chudý člověk, zbavený všeho hmotného, si uchovává vždycky svou důstojnost. Chudí nás mohou naučit mnohému o pokoře a důvěře v Boha. V podobenství o farizeovi a celníkovi (Lk 18,9-14) dává Ježíš za vzor celníka, protože je pokorný a považuje se za hříšníka. Také vdova, která dává do chrámové pokladny dvě drobné mince, je příkladem velkorysosti. Ačkoli má málo nebo spíš nic, dá všechno (Lk 21,1-4).

4. ...neboť jejich je nebeské království

Hlavním tématem Ježíšova evangelia je Boží království. Ježíš je zosobněné Boží království, je Emanuel, Bůh s námi. A království, panství Boha, vzniká a rozvíjí se právě v srdci člověka. Království je zároveň dar a příslib. Už nám bylo dáno v Ježíši, ale musí se ještě završit v plnosti. Proto se každý den modlíme k Otci: „Přijď království tvé.“

Mezi chudobou a evangelizací existuje hluboké pouto, je i mezi tématem minulého Světového dne – „Jděte tedy, získejte za učedníky všechny

národy“ (Mt 28,19) – a tím letošním: „Blahoslavení chudí v duchu, neboť jejich je nebeské království“ (Mt 5,3). Pán si přeje chudou církev, která evangelizuje chudé. Když Ježíš posílá Dvanáct na misie, říká jim: „Neshánějte si do opasku ani zlaté, ani stříbrné, ani měděné mince, neberte si na cestu mošnu ani dvoje šaty, ani opánky, ani hůl, protože dělník má právo na svou obživu“ (Mt 10,9-10). Evangelní chudoba je základní podmínkou, aby se šířilo Boží království. Nejkrásnějšími a spontánními radostmi, které jsem během svého života prožil, jsou chudí lidé, kteří téměř nemají na čem ulpět. V naší době bude evangelizace možná jen díky nakažlivé radosti.

Jak jsme viděli, blahoslavenství chudých v duchu ovlivňuje náš vztah k Bohu, ke hmotnému majetku a k chudým. Díky Ježíšovu příkladu a jeho slovům vidíme, nakolik potřebujeme obrácení, abychom dokázali, že nad logikou *mít stále víc* převažuje *být víc*! Pochopit hluboký smysl blahoslavenství nám mohou nejvíce pomoci svatí. Svatořečení Jana Pavla II. o Druhé velikonoční neděli je v tomto smyslu událostí, která naplňuje naše srdce radostí. Bude velkým patronem SDM, jejichž zakladatelem a vůdcem byl. A ve společenství svatých bude nadále pro vás všechny otcem a přítelem.

Na duben připadá i třicáté výročí odevzdání Kříže mladým lidem k jubileu Vykoupení. Právě tímto symbolickým gestem zahájil Jan Pavel II. velkou pouť mladých lidí, která od té doby prochází všemi pěti kontinenty. Mnozí si pamatují slova, jimiž papež o Velikonoční neděli 1984 vysvětlil své gesto: „Drazí mladí, na závěr Svätého roku vám svěřuji pravý znak tohoto jubilejního roku: Ježíšův kříž! Neste ho do světa jako znamení lásky Pána Ježíše k lidstvu a hlásejte všem, že jen v zemřelém a vzkříšeném Kristu je spása a vzkříšení.“

Drazí mladí, Magnificat, hymnus Panny Marie, chudé v duchu, je také hymnem toho, kdo žije blahoslavenství. Radost evangelia tryská z chudého srdce, které umí jásat a žasnout nad Božími skutky jako srdce Panny, kterou všechny generace nazývají „blahoslavenou“ (srov. Lk 1,48). Ať nám Panna Maria, Matka chudých a hvězda nové evangelizace, pomáhá žít evangelium, vtělovat blahoslavenství do našeho života a mít odvahu ke štěstí.

Ve Vatikánu 21. ledna 2014,
o svátku sv. Anežky, panny a mučednice

František